

TALOUSMATEMATIKAN SANASTOA

Annuiteetti

Lainan hoitomaksuna suoritettava tasaerä, joka sisältää lainan lyhennyksen ja koron.

Annuiteetti- eli tasaerälaina

Laina, jonka hoitomaksu eli annuiteetti on vakio.

Ansiotulo

Palkka- ja eläketulo ja niihin rinnastettavissa oleva muu henkilökohtainen tulo.

Ansiotulovero

Vero, jota peritään verotettavista tuloista (= ansiotulot, joista on tehty asianmukaiset vähennykset). Ansiotulovero muodostuu valtion tuloverosta sekä kunnallisverosta ja sen yhteydessä perittävistä veroluonteisista maksuista.

Arvonlisävero Alv

Yleinen kulutusvero, joka sisältyy lähes kaikkien tavaroiden ja palvelujen hintoihin, ja jonka kuluttaja maksaa ja tuotteen myyjä tilittää valtiolle. Alv ilmoitetaan prosentteina verottomasta hinnasta.

Arvo-osuus

Arvo-osuusjärjestelmään liitetty fyysistä arvopaperia korvaava merkintä sijoittajan henkilökohtaisella arvo-osuustilillä.

Arvopaperi

Arvopaperikaupan kohteena oleva asiakirja, joka on todisteena saatavasta tai osakkuudesta. Arvopapereita ovat mm. osakkeet, joukkovelkakirjat ja sijoitusrahasto-osuudet.

Beta-kerroin

Osakkeen markkinariskiä ja kokonaistuoton riippuvuutta markkinoiden keskimääräisestä tuotosta mittaava kerroin.

Deflatointi

Toimenpide, jolla käyvät hinnat muutetaan ajassa taaksepäin vertailuajankohdan arvoiksi hintaindeksillä korjattuna.

Diskonttaus

Tulevien maksujen tai hintojen nykyarvon laskeminen.

Efektiivinen tuotto

Arvopaperin tuoton suhde sen markkina-arvoon.

Eläkevakuutus

Vapaaehtoinen eläkevakuutus on sijoitusmuoto, jolla voi täydentää tulevaa lakisääteistä eläkettä tai varhenta eläkkeelle siirtymistä.

Emissiokurssi eli merkintähinta

Hinta, jolla arvopaperin voi merkitä sen liikkeellelaskun aikana. Emissiokurssi voi vaihdella merkintäaikana.

Euribor-korko

Euroalueen yhteinen viitekorko, joka määräytyy päivittäin rahamarkkinoilla.

Indeksi

Luku, jolla mitataan jonkin muuttujan arvoissa tapahtuvia suhteellisia muutoksia, esimerkiksi hintaindeksit kuvaavat hinnoissa tapahtuvia muutoksia ajan suhteen. Indeksisarjassa perusarvoa tai perusvuoden arvoa kuvataan luvulla 100.

Inflaatio

Rahan arvon alenemista ja yleistä hintatason nousua kuvaava käsite. Inflaatio pienentää rahan ostovoimaa.

Inflatointi

Toimenpide, jolla käyvät hinnat muutetaan ajassa eteenpäin vertailuajankohdan arvoiksi hintaindeksillä korjattuina.

Investointi

Sijoitus, jonka tarkoituksena on pitkällä aikavälillä vaikuttaa yrityksen tuotannon laajenemiseen tai tehostamiseen.

Johdannainen (johdannaissopimus)

Rahoitusinstrumentti, jonka arvo perustuu jonkin toisen arvopaperin tai hyödykkeen hintaan. Esimerkiksi optiot ja termiinit ovat johdannaisia.

Joukkolaina, joukkovelkakirjalaina

Valtion, pankin, yrityksen tai kunnan liikkeelle laske- ma yleisön merkittäväksi osoitettu laina. Joukkolaina jakautuu useisiin joukkovelkakirjoihin.

Julkinen osakeyhtiö, Oyj

Osakeyhtiöt ovat joko yksityisiä tai julkisia. Julkisen osakeyhtiön osakkeet ovat yleisön ostettavissa. Kaikki pörssiyhtiöt ovat julkisia.

Kasvurahasto, kasvuosuus

Sijoitusrahasto, joka ei jaa vuosittain tuotto-osuutta, vaan voitto lisätään rahasto-osuuden arvoon.

Katetuotto

Yrityksen myyntituottojen ja muuttuvien kustannusten erotus.

Kokonaiskustannukset

Yrityksen kokonaiskustannukset muodostuvat kiinteistä ja muuttuvista kustannuksista.

Korkorahasto

Rahasto, joka sijoittaa pääasiallisesti korkoa tuottaviin kohteisiin, esimerkiksi joukkolainoihin.

Kuluttajahintaindeksi (KHI)

Kotimainen indeksisarja, joka kuvaa kotitalouksien käyttämien tavaroiden ja palveluiden hintakehitystä. Yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi YKHI on koko euroalueen yhteinen vertailukelpoinen kuluttajahintaindeksi, joka poikkeaa hieman kotimaisesta kuluttajahintaindeksistä.

Kurssi

Arvopaperin hinta, joka on noteerattu julkisesti.

Liikkeeseenlaskija

Kunta, valtio tai osakeyhtiö, joka laskee liikkeeseen osakkeita tai joukkovelkakirjoja.

Liikkeeseenlasku eli emissio

Osakeanti tai joukkolainan myynti yleisölle.

Likviditeetti

Maksuvalmius. Rahamäärä, jota ei ole kohdennettu tiettyyn tarkoitukseen. Osakkeiden tai muiden arvopapereiden rahaksimuutettavuus.

Lähdevero

Pankkitilien tai joukkovelkakirjalainojen korkotuloista perittävä vero. Pankki perii lähdeveron suoraan koronmaksun yhteydessä (koron "lähteellä").

Marginaalivero

Lisätulosta maksettava vero.

Markkina-arvo

Arvopapereiden (esim. osakeyhtiön osakkeiden) määrä kerrottuna yhden arvopaperin (osakkeen) markkina-arvolla.

Merkintäaika

Aika, jonka kuluessa liikkeeseen laskettu arvopaperi on merkittävä.

Nettokorko

Sijoittajan saama korko, kun lähdevero on otettu huomioon.

Nimellisarvo

Arvopaperiin merkitty alkuperäinen hinta.

Obligaatio

Valtion liikkeeseen laskema joukkovelkakirjalaina.

Ohjaukorko

Keskuspankin säätelemä korko, joka vaikuttaa lyhyisiin markkinakorkoihin ja ohjaa pankkien lainanantoa.

OMXH25-indeksi

Helsingin Pörssin päälistan 25 vaihdetuimman osakesarjan muodostama indeksi.

Optio

Oikeus myydä tai ostaa jotain, esimerkiksi osakkeita, tietyssä aikana tulevaisuudessa ennalta sovittuun hintaan.

Osake

Osuus osakeyhtiön osakepääomasta. Osake tuottaa oikeuden yhtiön voitonjakoon, etuoikeuden uusmerkintään ja osallistumisoikeuden yhtiökokoukseen.

Osakeindeksilaina

Joukkovelkakirjalaina, jonka tuotto on kiinteän korokoprosentin sijasta sidottu tietyn osakeindeksin kehitykseen.

Osakepääoma

Yhtiön osakkeiden nimellisarvojen perusteella laskettu yhteisarvo.

Osakerahasto

Rahasto, joka sijoittaa pääasiallisesti osakkeisiin.

Osinko

Osakeyhtiön vuosittain osakkailleen mahdollisesti jakama osuus yhtiön voitosta.

Ostovoima

Kuluttajan käytettävissä olevan rahamäärän riittävyys eri hyödykkeiden hankintaan, kun hintojen nousun vaikutus otetaan huomioon. Jos hinnat nousevat, mutta tulot pysyvät ennallaan, ostovoima laskee.

P/E-luku

Yrityksen osakkeen hinnan ja osakekohtaisen tuloksen suhde.

Poisto

Hankintamenon kirjaaminen usean tilikauden osalle vähennettäväksi tuotoista.

Primekorko

Pankkien oma lainojen ja talletusten viitekorko.

Pääomatulo

Sijoituksista saatavat tuotot, myyntivoitot, vuokratulot jne.

Pääomatulovero

Pääomatuloista perittävä vero.

Pörssi

Paikka, jossa käydään osakkeilla kauppaa.

Pörssiyhtiö

Yhtiö, joka on julkisesti noteerattu ja jonka osakkeilla käydään kauppaa pörssissä.

Pörssikurssi

Osakkeen tai muun arvopaperin pörssissä noteerattu käypä hinta.

Rahamarkkinat

Lyhytaikaisten, alle 12 kuukauden rahoitusinstrumenttien kuten sijoitusten, luottojen ja velkasitoumusten markkinat, joilla valtiot, pankit ja muut rahoituslaitokset sekä yritykset hankkivat lyhytaikaista rahoitusta ja hoitavat likviditeettivaihteluita eli ns. kassanhallintaa.

Rahastoanti

Osakkaille maksuton osakeanti, jossa yhtiön uudet osakkeet maksetaan yhtiön omasta pääomasta.

Rahoitusinstrumentti eli rahoitusväline

Välineitä, joita käyttäen yritykset keräävät pääomaa, esimerkiksi osakkeet, luotot tai joukkolainat.

Rahoitustarkastus, RaTa

Suomen Pankin yhteydessä toimiva pankki- ja rahoituslaitosten toimintaa valvova viranomainen.

Reaaliansiotaso

Ansiotason kehitys, josta on eliminoitu yleisen hintatason muutokset.

Revalvaatio

Valuutan ulkoisen arvon korottaminen muihin valuutoihin nähden.

Riski

Epäonnistumisen vaara, sijoituksen tuottoon tai taloudellisten päätösten seuraamuksiin liittyvä epävarmuus.

Sijoitusrahasto

Sijoitusrahasto sijoittaa varoja osakkeisiin tai joukkovelkakirjoihin. Sen omistavat siihen sijoittaneet osuudenomistajat osuuksiensa suhteessa. Rahasto-osuuk-sia voi ostaa ja myydä.

Sijoitusvakuutus (säästöhenkivakuutus)

Sijoitus, johon on liitetty henkivakuutus. Vakuutus-säästön tuotto voi olla sidottu kiinteään korkoon, johon lisäksi maksetaan vakuutusyhtiön tuloksesta riip-puva lisäkorko, tai tuotto voi perustua asiakkaan valit-semien sijoitusten tuottoon.

Takaus

Sitoumus, jolla takaaja ottaa tarvittaessa vastatakseen velallisen puolesta velan suorituksen.

Tasalyhennyslaina

Laina, jonka takaisinmaksu tapahtuu samansuuruisina lyhennyksinä.

Todellinen vuosikorko

Lainan todellisessa vuosikorossa on otettu koron lisäksi huomioon muut lainasta aiheutuneet kustannukset.

Tulos

Yrityksen tulos, voitto tai tappio, saadaan, kun kate-tuotosta vähennetään kiinteät kustannukset.

Tuloveroaste

Henkilön maksamien verojen osuus tuloista (prosent-teina).

Vaihtovelkakirja

Osakeyhtiön liikkeeseen laskema velkakirja, joka voi-daan lainahtojen mukaan vaihtaa osakkeisiin.

Verokiila

Työnantajan kustannusten ja työntekijän nettopalkan välinen ero. Kokonaisverokiilassa otetaan huomioon myös kulutukseen sisältyvät verot kuten arvonlisäve-ro.

Volatiliteetti

Arvopaperin vuotuisen tuoton vaihtelevuutta eli riskin suuruutta kuvaava tunnusluku.

Yhdistelmärahasto

Sijoitusrahasto, joka sijoittaa sekä osakkeisiin että korkoa tuottaviin kohteisiin.